

Сабақтың тақырыбы:
**«Орталық Қазақстан –
кенді аймақ»**

Муталипова А.О.

3-4-
сабақтар

Орталық Қазақстан — кенді аймақ

Сабақтың мақсаты:
мәтіндегі ақпаратты қысаша
конспектілеу;
жазып алған ақпаратыңа сүйеніп,
мәтіннің мазмұнын түсіндіру.

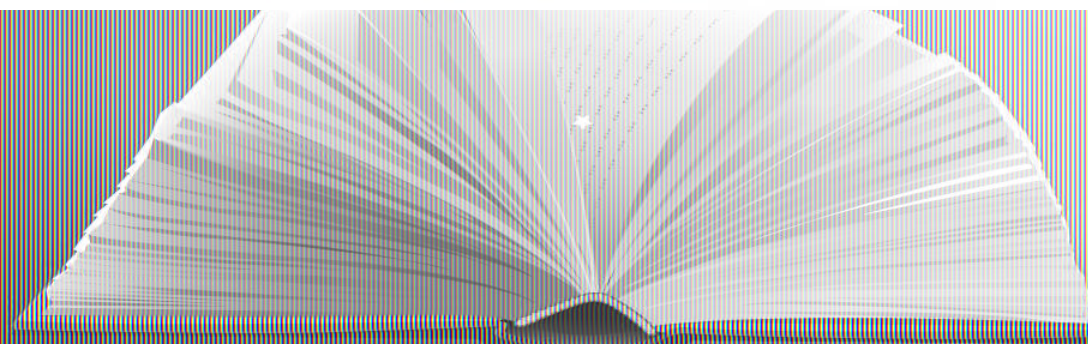

Затты жеке атамай, жиынын тобымен атайтын зат есімдер көптік мәнді есімдер деп аталады

Көптік мәнді есімдерге + **көптік жалғауы** = жалғанбайды.

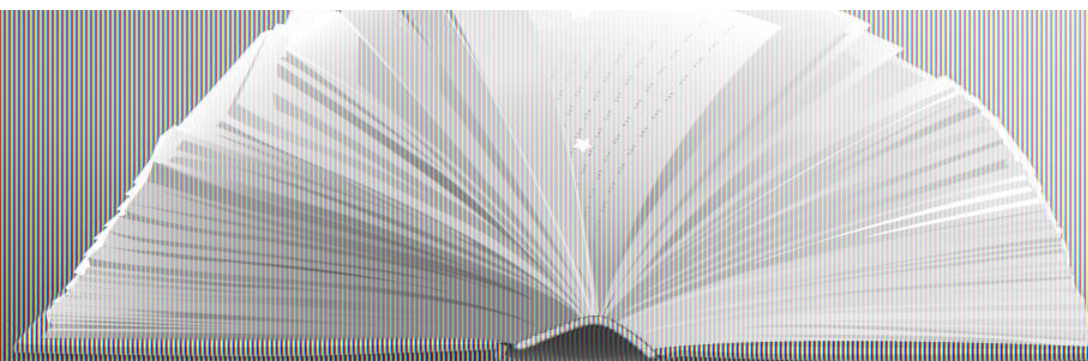
Көптік мәнді есімдерге мынандай зат есімдер жатады:

1. Сұйық заттың атаулары: айран, шай, тұздық.
2. Газ тектес заттаурдың атауы: озон, бу, түгін, тұман.
3. Ұсақ, ұнтақ заттардың атауы: ұн, шаң, шаш, кірпік.
4. Дерексіз ұғымдарды білдіретін заттардың атаулары: алғыс, ақыл, сүйеніш, өнеге.
5. Табиғи бөлшектенбейтін заттардың атаулары: алтын, күміс, қола.
6. Табиғи құбылыстардың атаулары: боран, жаңбыр, жел, қар.

Көптік жалғау (окончания множественного числа)

Жалғау (окончание)		Соңғы дыбыс (конечный звук)	Мысалдар (примеры)
-лар	-лер	а, ә, е, и, ү, ө, о, ұ, ы, і, у й, р, я	Бала+лар, әже+лер
-дар	-дер	ж, з, л, м, н, н	Гүл+дер, аң+дар
-тар	-тер	к, қ, п, с, т, ф, х, ш, щ, ч, ц	Кітап+тар, көйлек+тер
Жуан	Жіңішке		

Жаңа сөздер

Жаңа сөздер:

кенді аймақ, өнеркәсіп,
өндіру, ілгері, серпін,
бөлшек, барабар

Кенді аймақ-богатый регион

Өнеркәсіп-промышленность

Өндіру-производить; вырабатывать

Ілгері-вперёд,, впереди

Серпін-инерция

Бөлшек-часть

Барабар-идентичный, одинаковый

Ответьте на вопросы

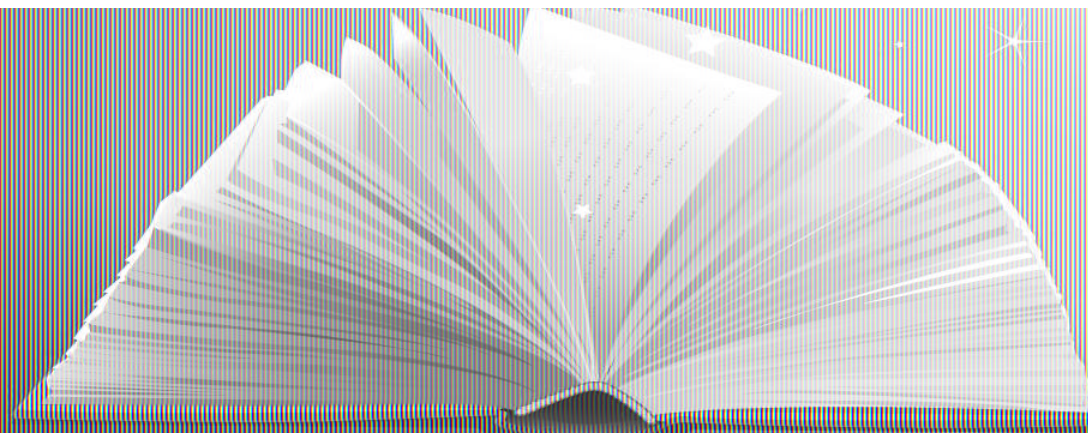
АЙТЫЛЫМ

2-тапсырма. Сұрақтарға жауап бер.

- Орталық Қазақстан қай аймақта орналасқан?
- Орталық Қазақстанда қандай ірі қалалар бар?
- Орталық Қазақстанда қандай кәсіпорындар бар?
- Орталық Қазақстан әлемге несімен танымал?

Дескриптор

№	Тапсырма	Балл саны
1	Сұрақтарға толық жауап береді	2

ТЫҢДАЛЫМ ЖАЗЫЛЫМ

6-тапсырма. Мәтінде жауабы бар нұсқаны белгіле.

- А) Ол қандай экономикалық аумақтармен шентеседі?
- Ә) Жезқазғанда келін қатынасы жаңсы дамыған ба?
- Б) Констелетін көмірдің неше пайызы бар?

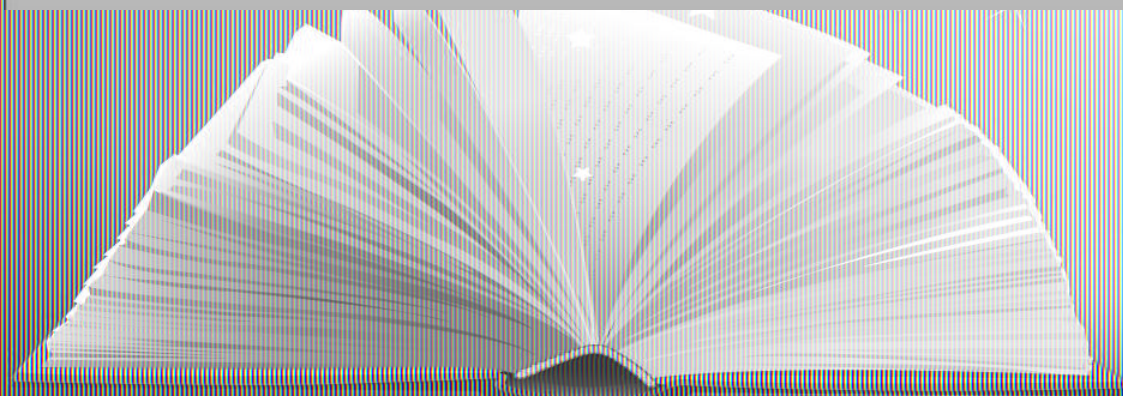
Отметьте вариант с ответом в тексте

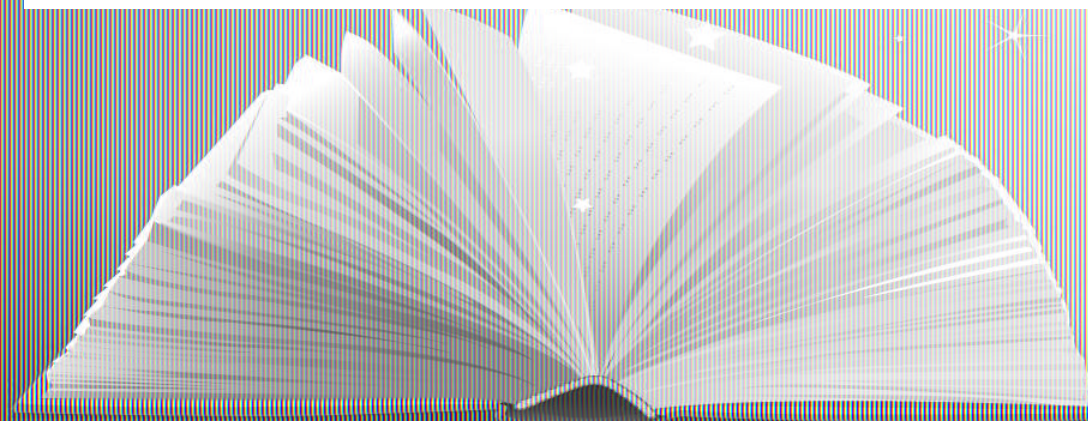
ТЫҢДАЛЫМ ЖАЗЫЛЫМ

7-тапсырма. Мәтінді тыңда. Мәтіндегі ақпаратты қысқаша конспектiлеп жаз.
Конспектiңді пайдаланып, мәтiннiң мазмұнын баянда.

Напишите краткий конспект. Пересказ отправь по видео.

№	Тапсырма	Балл саны
1	Мәтінде жауабы бар нұсқаны белгілейді	1
2	Мәтінді конспектілейді	2
3	Мәтінді мазмұндайды	3
4	Жазу сауаттылығын сақтайды	1
5	Тіл тазалығы	1

ОҚЫЛЫМ

8-тапсырма. Мәтінді оқы.

Орталық Қазақстанда орналасқан Жезқазған аймағы — түсті металлургияның орталығы. Зерттеуші ғалымдар — Қ. Сәтбаев пен Ә. Марғұлан, Н. Валукинский мен геолог С. Боллдың еңбектерінде адамдардың қола дәуірінде осы өңірден миллион тоннадай мыс кенін өндіргені айтылады. Қазіргі Жезқазған жерін жайлаған сақтардың үлкен тайпасы — массагеттер мыс пен алтынды өндіріп, мыстан қару-жарақ жасағандары туралы дерек бар.

Ағылшындар 1907 жылдан бастап алғашқы шахталарды қазып, 1913 жылы Қарсақбай зауытын салуға кіріседі. Олардың балқытуға дайындаған мыс кенінің көлемі 37 500 тоннаға барабар болған. Ағылшындар кен қойнауының тереңіне бойламай, мысы мол жерлерді ғана игерген.

Жезқазған кенін игеріп, ілгері дамыту Қаныш Сәтбаевтың есімімен тығыз байланысты. Қала мәртебесін алған 1954 жылы Жезқазғанда 30 мың тұрғын болса, қазір 90 мыңға жуық адам тұрады. Сөйтіп, «Бұл жерде қала болады», — деген Қаныш Имантайұлының болжамы орындалды.

Отандық корпорацияға айналған «Қазақмыс» — бүгінде Қазақстандағы ең ірі мыс өндіруші. Ол — әлемнің осы саладағы көшбасшы он компаниясының бірі. «Қазақмыс» — әлемдегі ірі күміс өндіруші.

«Орталық Қазақстан» газетінен

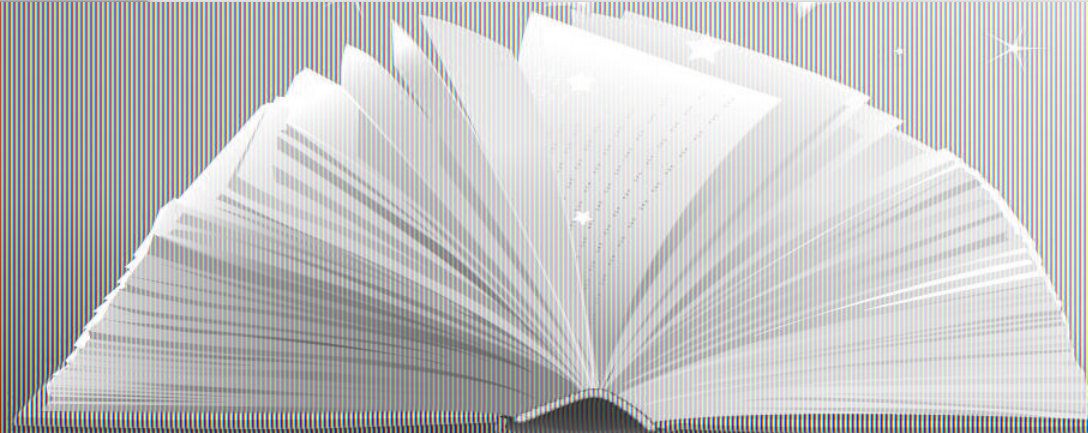
- Мәтінге тақырып қой.
- Мәтін бойынша бірнеше сұрақ дайында.

ЖАЗЫЛЫМ

9-тапсырма. Мәтіндегі көптік жалғаулы сөздерді теріп жаз. Оларды пайдаланып, сөйлем құра.

Дескриптор

№	Тапсырма	Балл саны
1	Көптік жалғаулы сөздерді табады	1
2	Олармен сөйлем құрайды	2
3	Жазу сауаттылығын сақтайды	1

The image features a blue background with a faint spiderweb pattern. In the center, the text "Назарларыңызға рахмет!" is written in a golden-yellow, stylized font. To the left, there are two stems of light blue flowers with green leaves and buds. Below these, two large, vibrant purple roses are shown, each with a pink butterfly perched on it. In the upper right corner, two more butterflies are depicted: one orange and black, and one white and black. Small golden-yellow dots are scattered across the lower right portion of the background.

Назарларыңызға рахмет!